

Η Αρχιτεκτονική του Λόγου

Πλήρης Οδηγός Θεωρίας Έκθεσης

(Α' & Β' Λυκείου)

Ο Σκοπός του Συγγραφέα

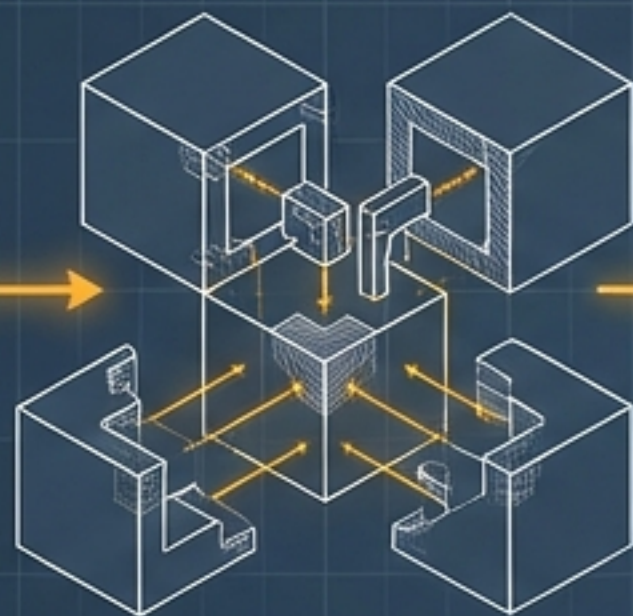
1. Τα Θεμέλια

1. Τα Θεμέλια (Η Παράγραφος)

Δομή & Τρόποι Ανάπτυξης.
Building the core blocks.

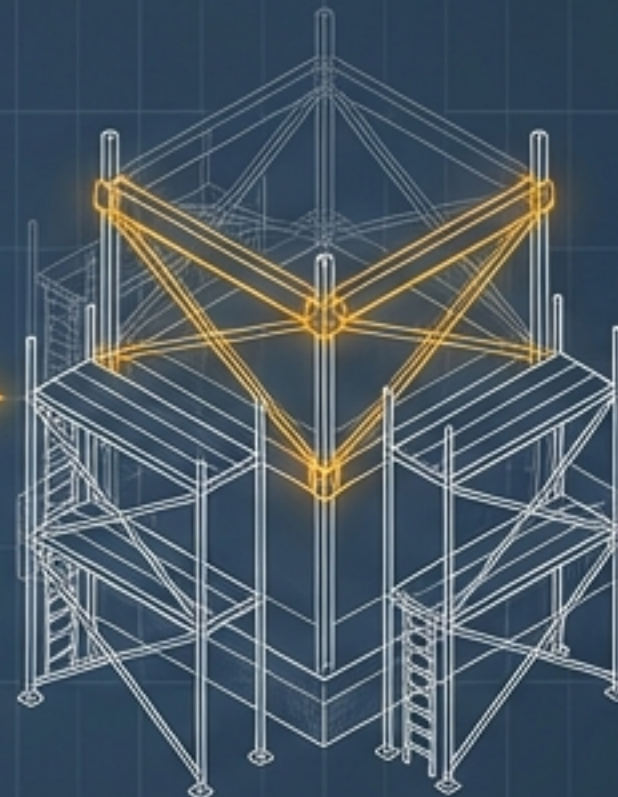
2. Η Στατική

2. Η Στατική (Συνοχή & Συνεκτικότητα)

Πώς δένουν τα νοήματα.
The mortar and logical physics.

3. Ο Σκελετός

3. Ο Σκελετός (Σύνταξη & Σύνδεση)

Ενεργητική/Παθητική, Αναφορικές.
The scaffolding.

4. Η Διακόσμηση

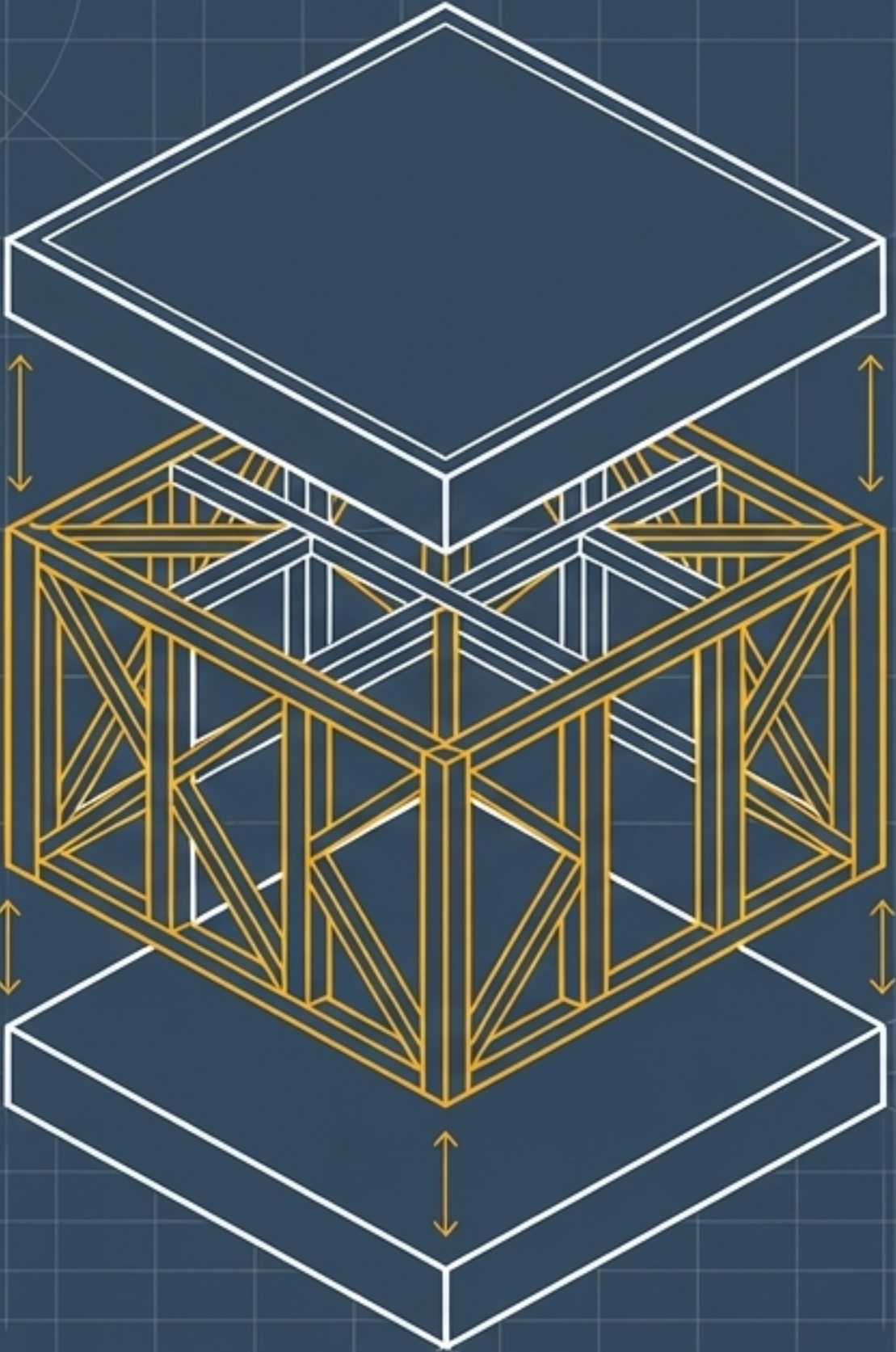

4. Η Διακόσμηση (Υφος, Ρήματα, Στίξη)

Η ψυχολογική επίδραση στον αναγνώστη. Tone and perspective.

Ο ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Κάθε επιλογή στα Σχόλια
υπηρετεί αποκλειστικά έναν
επικοινωνιακό σκοπό.

The diagram illustrates a three-layered structure. The top layer is a white-outlined diamond shape. The middle layer is a complex, interconnected network of yellow lines forming a cube-like structure with internal cross-bracing. The bottom layer is another white-outlined diamond shape, inverted relative to the top. Vertical double-headed arrows connect the top and middle layers, and the middle and bottom layers. Arrows point from the text labels to the corresponding layers.

Θεματική Περίοδος: Η οροφή. Εισάγει τη βασική ιδέα ή ισχυρισμό.

Σχόλια: Ο κορμός. Αναλύει, επεξηγεί και τεκμηριώνει τη Θεματική Περίοδο.

Κατακλείδα: Η βάση. Συνοψίζει και κλείνει το νόημα.

Μέθοδος Ανάπτυξης	Συντακτική Φόρμουλα	Ο Σκοπός του Συγγραφέα
Με Παραδείγματα	Αφηρημένη ιδέα → Συγκεκριμένες περιπτώσεις.	Επεξηγεί το ασαφές, κάνει τον λόγο παραστατικό, διεγείρει το ενδιαφέρον, τεκμηριώνει.
Με Διαίρεση	Διαιρετέα Έννοια → Κριτήριο → Μέρη/Είδη. (Πρέπει να είναι τέλεια και συνεχής).	Ολόπλευρη ανάλυση, σχηματισμός συνολικής και ξεκάθαρης εικόνας χωρίς κενά.
Με Ορισμό	Οριστέα Έννοια → Προσεχές Γένος → Ειδοποιός Διαφορά.	Προσδιορίζει το ακριβές περιεχόμενο, αποτρέπει τη σύγχυση με παρεμφερείς έννοιες, αποτελεί αφετηρία προβληματισμού.

Μέθοδος (Συσχετιστική)	Συντακτική Φόρμουλα	Ο Σκοπός του Συγγραφέα
 <p>Με Σύγκριση & Αντίθεση</p>	<p>Κατά όρο (Α εναντίον Β) ή Κατά σημείο (σημείο 1, 2, 3).</p>	<p>Αναδεικνύει διαφορές/ομοιότητες, εξηγεί τονίζοντας τα ιδιαίτερα γνωρίσματα.</p>
 <p>Με Αναλογία</p>	<p>Άγνωστος Όρος ↔ Γνωστός, οικείος όρος (εκτεταμένη παρομοίωση).</p>	<p>Φωτίζει το δυσνόητο, εκλαϊκεύει, προσδίδει παραστατικότητα και αισθητική αξία.</p>
 <p>Με Αιτιολόγηση</p>	<p>Ισχυρισμός/Κρίση → Αποδείξεις/Επιχειρήματα.</p>	<p>Πείθει, προσδίδει πειστικότητα, αντικειμενικότητα και τεκμηρίωση.</p>
 <p>Με Αίτιο-Αποτέλεσμα</p>	<p>Γενεσιουργός αιτία → Επιπτώσεις/Συνέπειες.</p>	<p>Ερμηνεύει το φαινόμενο, αναδεικνύει τη βαρύτητά του μέσω των συνεπειών.</p>

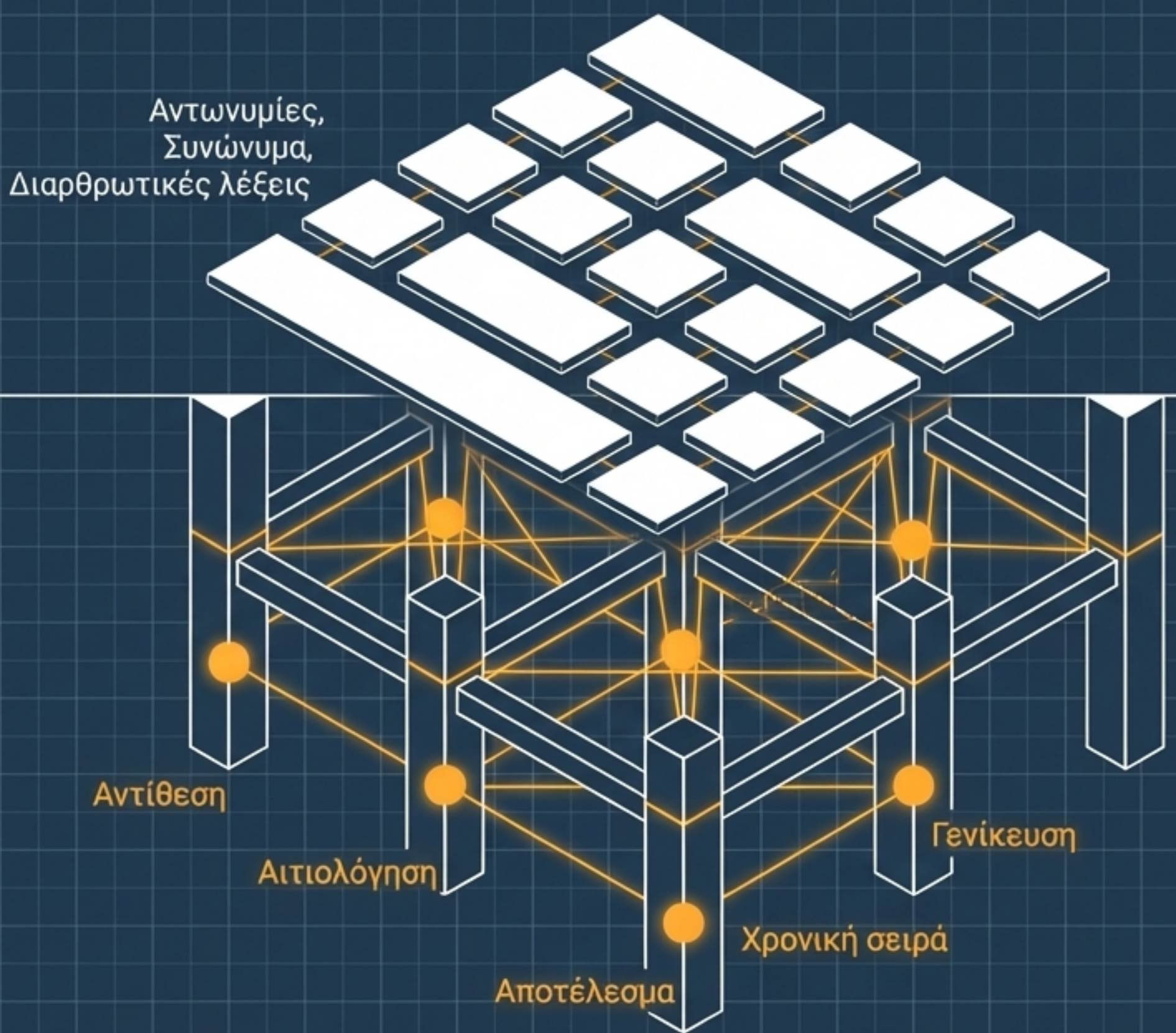
Συνοχή (Μορφή)

Η κόλλα των λέξεων.
Είναι η γραμματική και λεξιλογική
σύνδεση που φαίνεται στο μάτι.

Surface Line

Συνεκτικότητα (Νόημα)

Η λογική αλυσίδα.
Υπάρχει όταν το κείμενο
διατηρεί το ίδιο θέμα σε βάθος.

Μηχανισμοί Συνοχής

Γραμματική Συνοχή

Αναφορά: Σχέση με κάτι που προηγήθηκε/έπεται (π.χ., Αντωνυμίες).

Έλλειψη: Παράλειψη λέξης που εννοείται εύκολα.

Υποκατάσταση: Αντικατάσταση στοιχείων (π.χ., οι μεν... οι δε).

Σύζευξη: Διαρθρωτικές λέξεις (αντίθεση, αιτία, χρόνος).

Λεξιλογική Συνοχή

Συνώνυμα / Υπερώνυμα: π.χ., γιατρός/δικηγόρος → επαγγελματίας.

Το όλον και τα μέρη: π.χ., προκαταβολή/υπόλοιπο → αμοιβή.

Νοηματική συγγένεια: π.χ., εξετάσεις, διαγώνισμα, βαθμός.

Φωνολογική: Επτονισμός (μόνο προφορικά).

Ασύνδετο Σχήμα

Όμοιες προτάσεις χωρίς συνδέσμους (μόνο κόμμα).

Σκοπός: Πύκνωση λόγου, γρήγορος ρυθμός, άμεση πρόσληψη πληροφοριών.

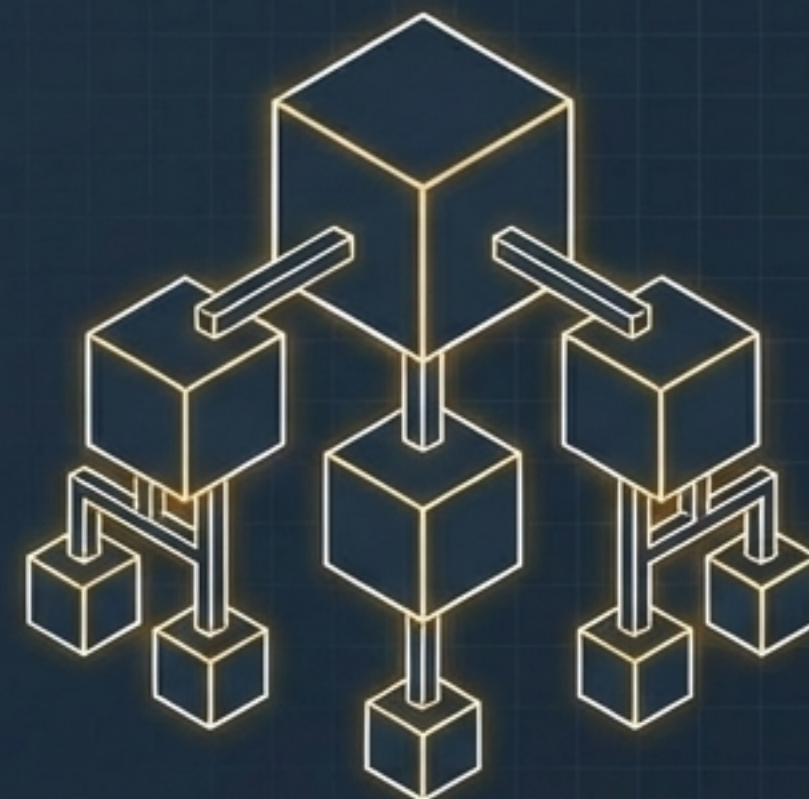
Παρατακτική Σύνδεση

Σύνδεση με ισοδύναμους συνδέσμους (και, αλλά, λοιπόν).

Σκοπός: Αυτοτέλεια νοημάτων, απλό, οικείο ύφος, εύληπτο.

Υποτακτική Σύνδεση

Κύρια με δευτερεύουσες προτάσεις (επειδή, αν, ώστε).

Σκοπός: Απόδοση σύνθετων λογικών σχέσεων, σοβαρό ύφος, αντικειμενικότητα.

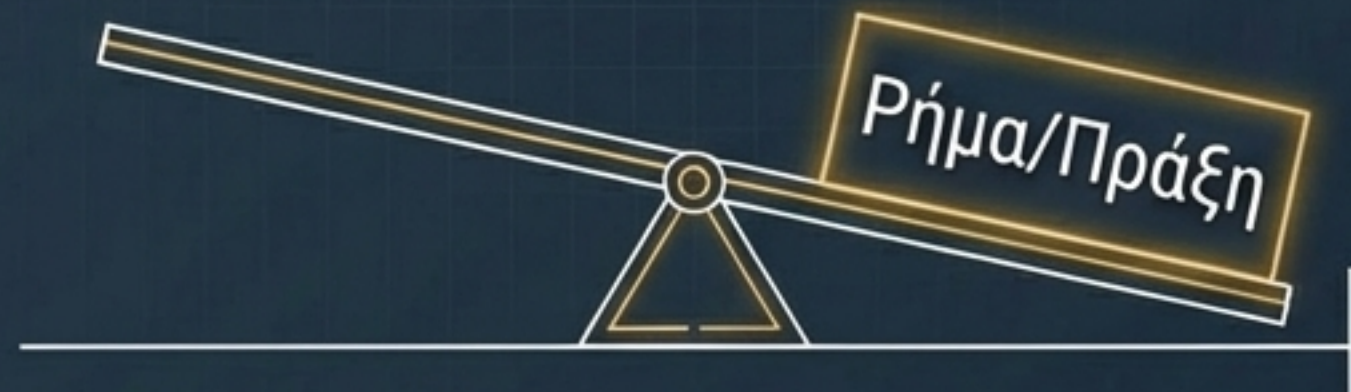
Ενεργητική Σύνταξη

Ύφος: Απλό, ζωντανό, άμεσο.

Σκοπός: Έμφαση στο πρόσωπο που ενεργεί.

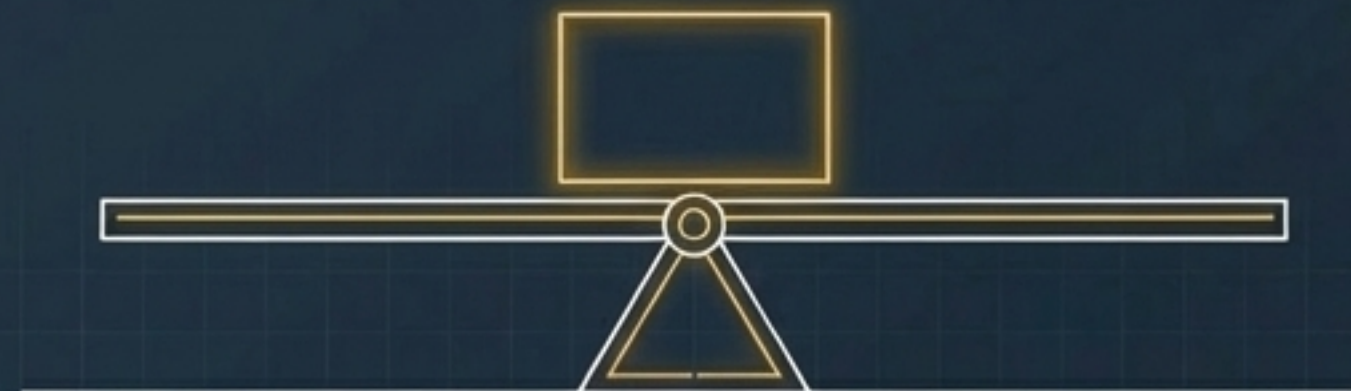
Παθητική Σύνταξη

Ύφος: Επίσημο, απρόσωπο, τυπικό, αντικειμενικό.

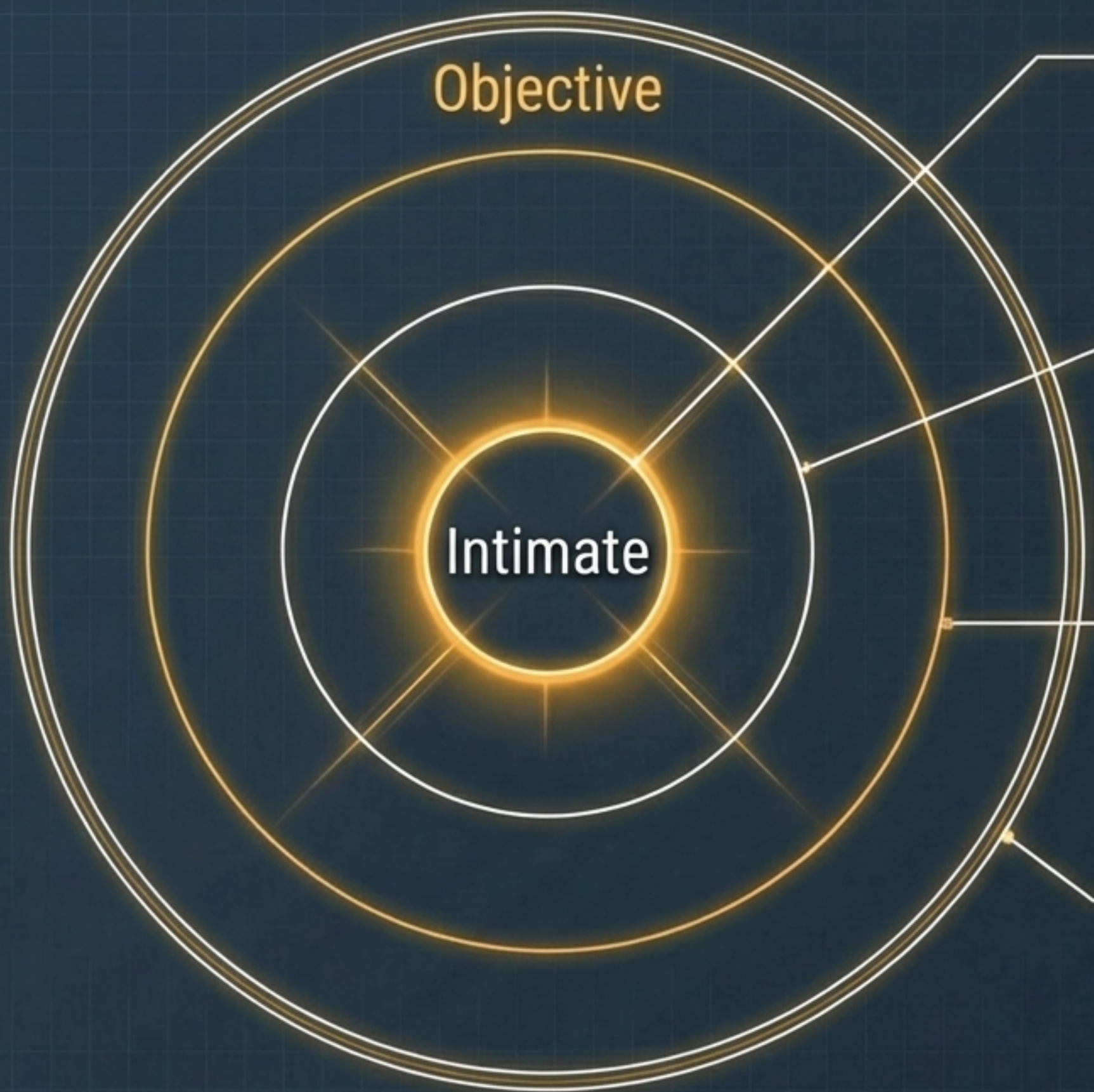
Σκοπός: Έμφαση στην ίδια την πράξη ή το γεγονός.

Απρόσωπη Σύνταξη

Ύφος: Αυστηρό, σοβαρό, απόλυτη αποστασιοποίηση.

Σκοπός: Μετάδοση πληροφορίας χωρίς εστίαση σε πρόσωπο.

• Ά Ενικό (Εγώ)

Σκοπός: Βιωματική αφετηρία, προσωπική εξομολόγηση. Προκαλεί συγκίνηση.

• Ά Πληθυντικό (Εμείς)

Σκοπός: Συλλογική ευθύνη. Πείθει εύκολα, μειώνει την απόσταση.

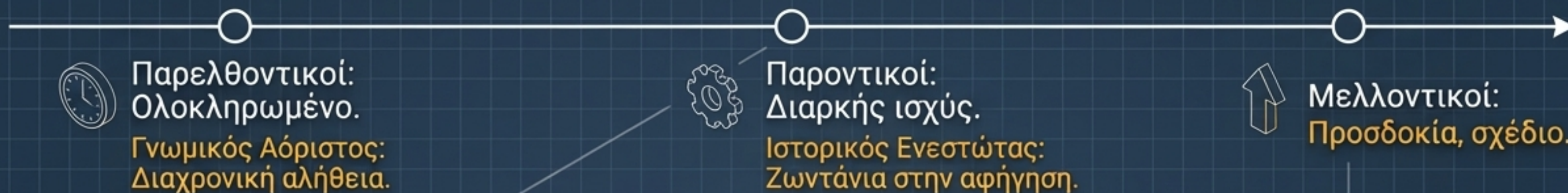
• ΄Β Ενικό / Πληθυντικό (Εσύ/Εσείς)

Σκοπός: Άμεση απεύθυνση, προτροπή, θεατρικότητα, διαλογικός χαρακτήρας.

• ΄Γ Ενικό / Πληθυντικό (Αυτός/Αυτοί)

Σκοπός: Ρεαλιστική προσέγγιση, αποστασιοποίηση, καθολικό κύρος, αντικειμενικότητα.

Οι Χρόνοι

Οι Εγκλίσεις

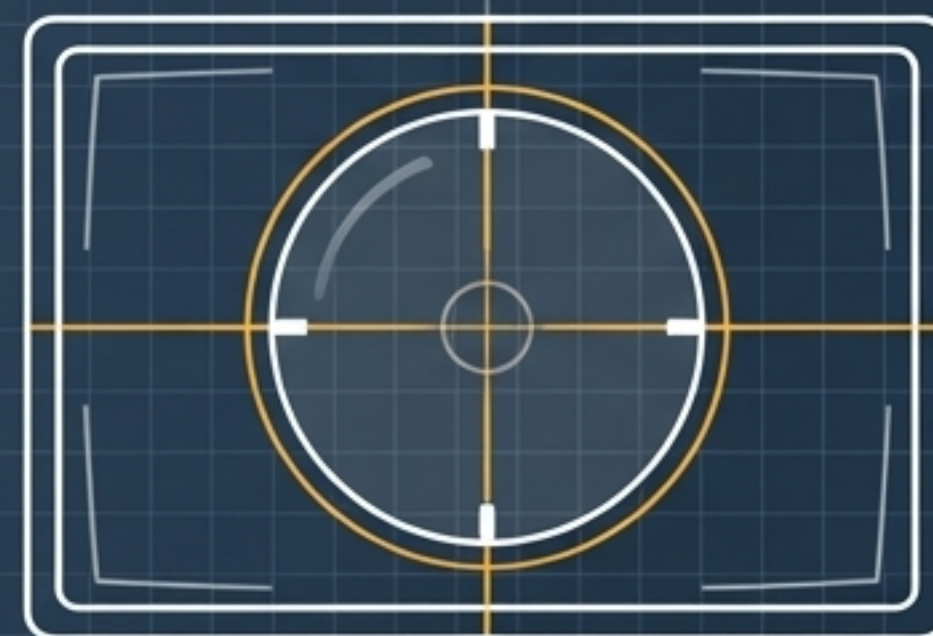
Οριστική

Το βέβαιο, το πραγματικό,
το αντικειμενικό.

Υποτακτική

Το ενδεχόμενο, η επιθυμία,
η παραχώρηση.
Υποκειμενικό ύφος.

Προστακτική

Προτροπή, προσταγή,
έντονη ενέργεια.

Φάσμα Ύφους (Style Spectrum)

Λειτουργία Γλώσσας

Αναφορική (Κυριολεξία):
Ακρίβεια, λογική,
διαφάνεια.

Ποιητική (Μεταφορά):
Συγκίνηση, υποκειμενικότητα,
πολυσημία.

Μήκος Περιόδου

Βραχυπερίοδος: Άμεσος,
λιτός, προφορικός
(εύληπτος).

Μακροπερίοδος:
Αναλυτικός, πολύπλοκος
(για μορφωμένο κοινό).

Λεξιλόγιο & Μορφολογία

Ειδικό Λεξιλόγιο:
Επιστημονική ακρίβεια.

Ονοματοποίηση: Χρήση
ουσιαστικών, δήλωση
αφηρημένων εννοιών,
πυκνός λόγος.

Λογική / Αντικειμενικό

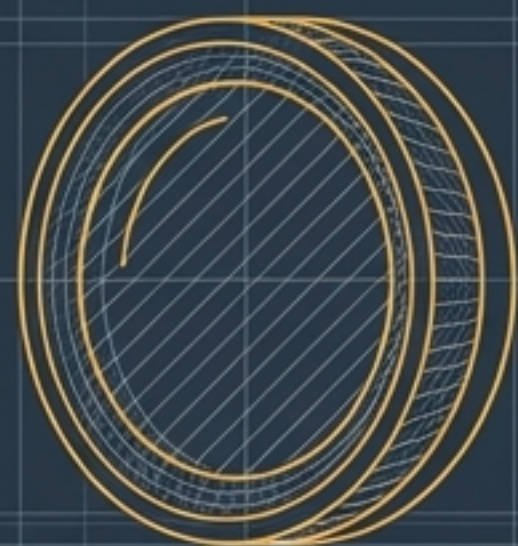
Συναίσθημα / Υποκειμενικό

Είδος Λόγου

Ευθύς / Διάλογος (Unfiltered)

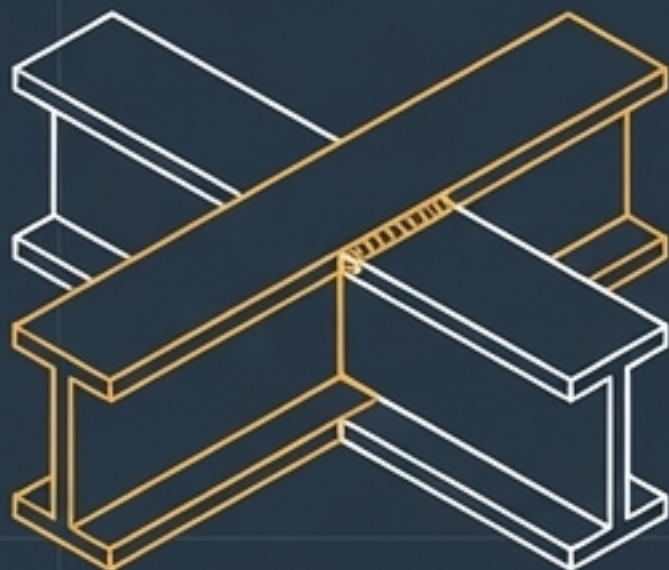
Αληθοφάνεια, ζωντάνια, θεατρικότητα. Περιορίζει τη διαστρέβλωση.

Πλάγιος / Μονόλογος (Filtered)

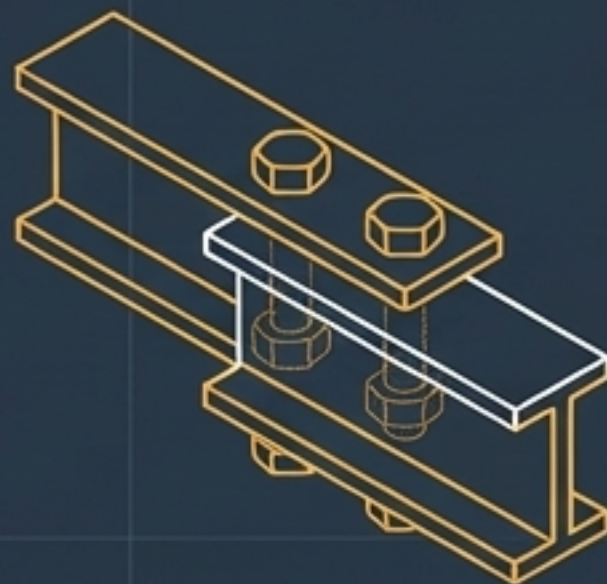
Αποστασιοποίηση, απώλεια αμεσότητας, οπτική γωνία του αφηγητή.

Αναφορικές Προτάσεις (The Joints)

Προσδιοριστική (Χωρίς Κόμμα)

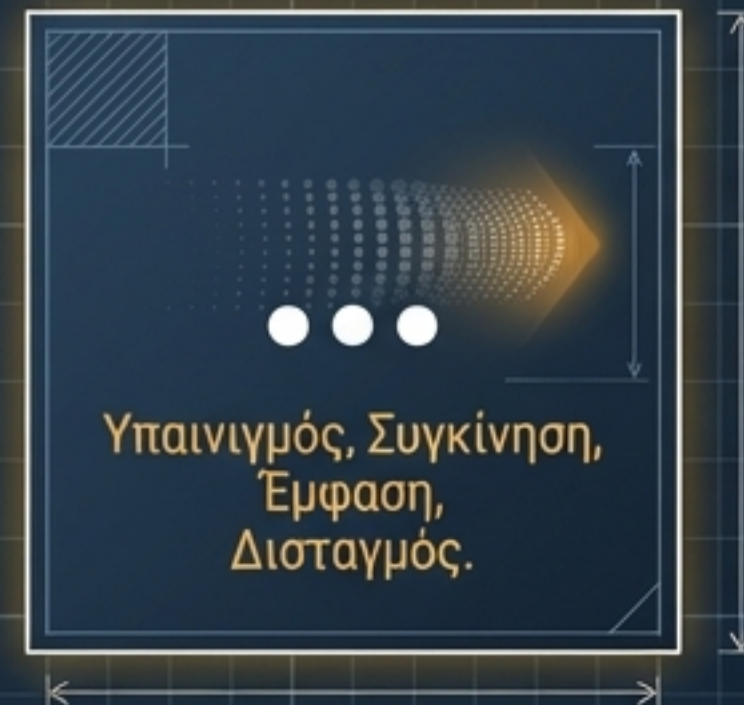
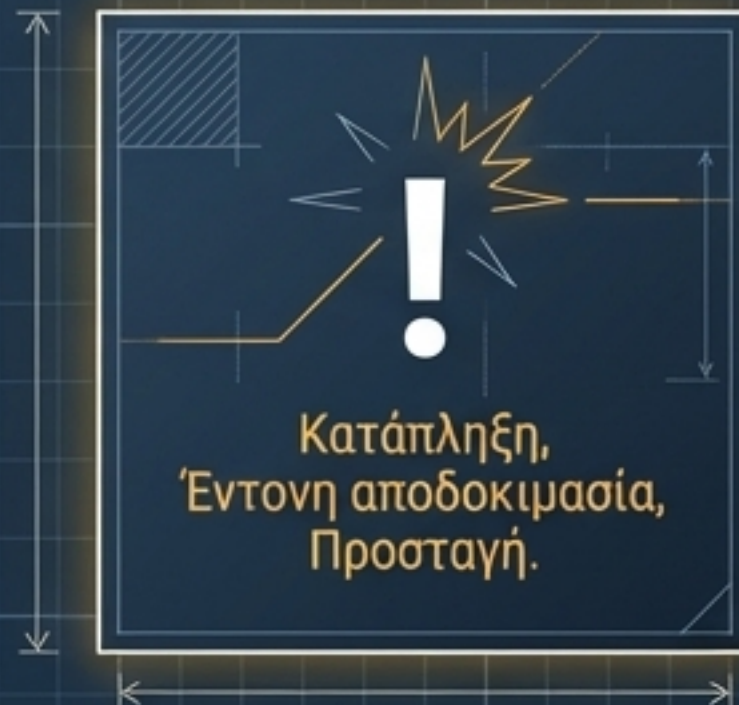
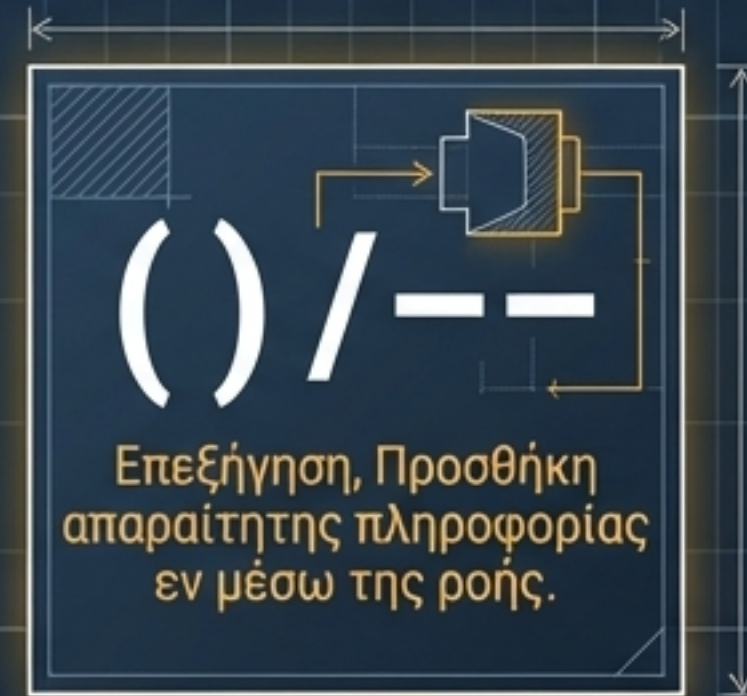
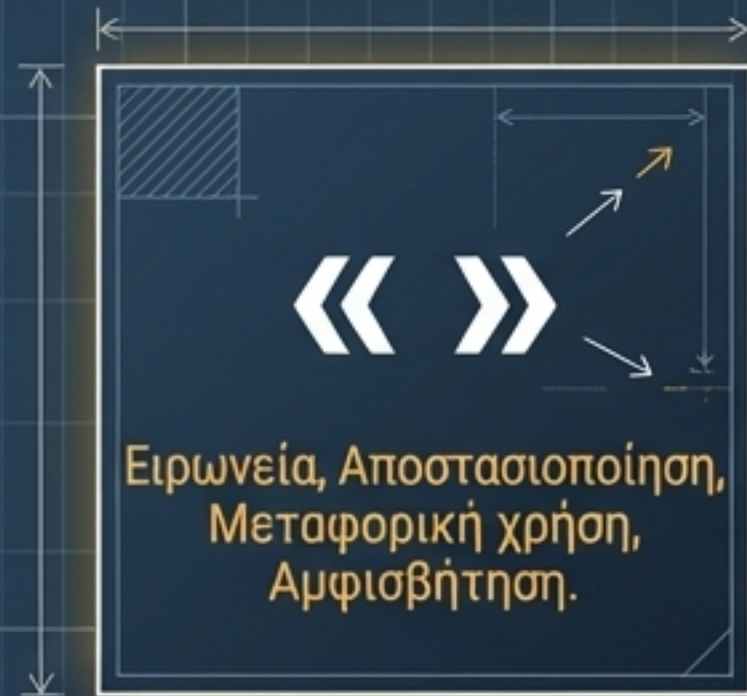
Απαραίτητη για το νόημα (π.χ., όσα κερδίζει τα τρώει).

Παραθετική/Προσθετική (Με Κόμμα)

Δίνει επιπλέον πληροφορία, μη αναγκαία (π.χ., Το κόκκινο φόρεμα, το οποίο...).

Τα Σημεία Στίξης: Ρητορική Πρόθεση

Ονοματικοί Προσδιορισμοί

Ομοιόπτωτοι (Ίδια Πτώση)

A Με Ουσιαστικά

- Παράθεση: Γενικό γνώρισμα (π.χ. η Κατσούλη η φιλόλογος).
- Επεξήγηση: Διασάφηση (π.χ. η φιλόλογος, δηλαδή η Κατσούλη).

B Με Επίθετα

- Επιθετικοί: Με άρθρο.
- Κατηγορηματικοί: Χωρίς άρθρο (π.χ. τους είπα όλη την αλήθεια).

Ετερόπτωτοι (Διαφορετική Πτώση)

C Αιτιατική

- Αναφοράς, Ποσού/Μέτρου, Αντικειμενική.

D Γενική

- Κτητική, Ιδιότητας, Τόπου/Χρόνου, Σκοπού, Δημιουργού, Παρομοίωσης.